

**Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний педагогічний університет  
імені Г.С. Сковороди  
Жешувський університет (Республіка Польща)  
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

## **Матеріали**

**IV Міжнародної науково-практичної конференції**

# **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**12 грудня 2019 року**

**Харків  
2020**

**ББК 74.58+74.20+88.40+88.840**

**УДК 37.013.77:[378+373.5]**

**П86**

**ISBN 978-966-8196-19-5**

**Редакційна колегія:**

**Бойчук Ю. Д.** – д-р пед. наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**Золотухіна С. Т.** – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**Лупаренко С. Є.** – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**Пісоцька М. Е.** – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**Попова О. В.** – д-р пед. наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**Ткачова Н. О.** – д-р пед. наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**Кін О. М.** – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

*Затверджено редакційно-видавничою радою  
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди  
(протокол № 1 від 10 січня 2020 року)*

**Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика** : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 12 грудня 2019 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків : «Мітра», 2020. – 447 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Видано за рахунок авторів.

**ISBN 978-966-8196-19-5**

© Харківський національний педагогічний  
університет імені Г. С. Сковороди, 2020

## СЕКЦІЯ ІХ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

### ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ В МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ

**Васильєва О.В.**

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової  
підготовки вчителя

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна

**Чень Жуйцзюнь**

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня факультету мистецтв

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна

*У тезах розглядається проблема формування вміння виконавської інтерпретації майбутніх викладачів вокалу в контексті їхньої фахової підготовки; виявлено та проаналізовано аспекти дослідження означеного питання; схарактеризовано сутність поняття «виконавська інтерпретація» з точки зору музикознавства та музичної педагогіки.*

**Ключові слова:** *інтерпретація, виконавська інтерпретація, викладач вокалу, музичний твір, вокальний твір.*

*The article deals with the problem of forming future vocal teachers' ability of performing interpretation in the context of their professional training. The aspects of study of the mentioned problem have been identified and analyzed. The essence of the concept of "performing interpretation" in terms of musicology and music pedagogy has been characterized.*

**Keywords:** *interpretation, performing interpretation, vocal teacher, musical composition, vocal composition.*

Сучасна освітня система вимагає від майбутнього викладача вокалу поєднання в його професійній діяльності навичок виконавської вокальної діяльності та вміння правильно розвивати ці навички у своїх учнів. Утім, як показує практика, не кожен майбутній викладач володіє одразу обома цими вміннями. Проблема постає в невідповідності до самостійної виконавської діяльності, недостатній виконавській практиці, яка відіграє важливу роль у формуванні професійної компетентності та становленні майбутнього фахівця педагога. Тому професійна практика майбутніх викладачів вокалу повинна бути пов'язана з таким видом діяльності, як виступ в урочистій атмосфері перед слухацькою аудиторією. Одним із важливих виконавських умінь майбутнього

викладача вокалу є вміння створювати власну виконавську інтерпретацію вокального твору.

Пріоритетним у сучасному музикознавстві є наукове осмислення виконавської інтерпретації в будь-якому напрямі музичного виконання. Роботи вітчизняних й іноземних учених охоплюють методологічний, культурологічний, соціально-культурний та інші аспекти цієї проблеми. Її аналіз свідчить про те, що у загальній теорії виконавської інтерпретації встановлюється розгалужена система понять і сформований термінологічний апарат.

Проблема інтерпретації музичних творів широко досліджені з музикознавства й музичної естетики в роботах О. Гущенко, Н. Корихалової, О. Лисенко, В. Москаленко, І. Полусмяк та ін. Питання формування вміння художньої інтерпретації знайшли відображення у працях з музичної педагогіки Н. Андрійчук, В. Крицького, Т. Росул, О. Рудницької та ін.

Однак, узагальнення доробків відомих мистецтвознавців і теоретиків у сфері музичного мистецтва доводить, що теоретичні засади формування вміння виконавської інтерпретації майбутніх викладачів вокалу не знайшли достатнього вирішення.

Сьогодні існує безліч трактувань понять «виконавська інтерпретація» та «музична інтерпретація». Так, у музично-енциклопедичній літературі під цим терміном розуміють «художнє тлумачення співаком, інструменталістом, диригентом твору під час його вивчення та виконання» [6].

Узагальнення мистецтвознавчих праць дозволяє розглядати художню інтерпретацію як універсальний феномен, який є характерним для діяльності креативної людини. Поняття «інтерпретація» означає не стільки технічне відтворення нотного тексту, скільки його самостійне трактування. Саме тому, з одного боку, інтерпретаційному процесові властиві такі репродуктивні елементи, як технологічні прийоми, виконавські традиції, художній досвід виконавця, а з другого – продуктивні, які спрямовані на вирішення творчого завдання – розкриття художнього образу вокального твору через його всебічне опанування [2].

Важливою відмінністю виконавської інтерпретації є розуміння художньо-образного змісту твору, визначення його «первинної» суті, а потім уже представлення публіці власного варіанту трактування.

Отже, виконавська інтерпретація музичного, зокрема вокального, твору передбачає індивідуальний підхід до виконуваної музики, вираження власного емоційного ставлення до неї при втіленні художнього образу за допомогою музично-виконавських прийомів.

Під час виконання вокального твору майбутній викладач музичного мистецтва обов'язково вдається до художньої інтерпретації як обов'язкової риси виконавського мистецтва. Саме тому вона містить у собі індивідуалізоване бачення, своєрідність трактування твору, а не лише точну передачу авторського тексту. В основі створення особистої трактовки вокального твору лежить уміння розуміти його музичний і поетичний текст, визначати його головну ідею. Цей процес ускладнюється особливостями музичної мови, яка не має предметно-понятійного значення й оперує різними характеристиками музичного звуку та

змістом контекстних співвідношень. Унаслідок цього виконавець, точно дотримуючись нотного тексту, може бути достатньо вільним у трактуванні тексту музичного твору.

Зміст музичного твору проявляється в контексті та підтексті. Якщо контекст проявляє значення кожного окремого звуку в співвідношенні зі змістом цілого, то підтекст, виявлений на основі ретельного аналізу вокального твору, дозволяє сприймати поетичний текст як невід'ємну частину музичного твору. Спираючись на інваріантні елементи музичного твору, виконавець обирає міру їх варіативності і, таким чином, створює власне бачення музичного тексту вокального твору [2]. Самостійна робота над вокальним твором знаходить прояв у власній виконавській інтерпретації, а саме в умінні грамотно й вірно передати у своєму виконанні авторський задум.

Формування вміння виконавської інтерпретації є невід'ємною частиною підготовки майбутнього викладача вокалу та передбачає здатність до самостійного тлумачення змісту вокальних творів, а також її втілення під час роботи з вокальним матеріалом. Розвиток цього вміння відбувається під час навчання під цілеспрямованим педагогічним впливом. Аналіз музично-педагогічної літератури висвітлює алгоритм діяльності студентів у процесі створення виконавської інтерпретації вокальних творів. На основі узагальнення робіт Т. Росул і О. Старовойтової можна виділити дві підструктури виконавської інтерпретації: формування художнього образу у свідомості та матеріально-звукова реалізація особистого уявлення [3; 5].

Головною метою інтерпретаторської діяльності майбутнього викладача вокалу має стати створення індивідуального виконавського стилю, під якою розуміють розробку виконавської концепції твору, створення цілісного художнього образу та знаходження доцільних засобів його втілення. Ця копітка праця ґрунтується на засадах варіативного потенціалу вокального твору, який проявляється в таких його мобільних компонентах, як динаміка, темп, артикуляція, фразування, агогіка, образна сфера. Створюється власна виконавська версія, характерна для певного виконавця-вокаліста.

Необхідно зазначити наявність таких особистісних виконавських спеціальних засобів, як манера звукоутворення, тембр, прийоми голосоведіння та звуковидобування в певних ділянках діапазону, чітка або пом'якшена дикція, виразність подачі поетичного тексту, звукове наповнення тощо. Саме в специфічному прояві індивідуальних рис кожного окремого виконавця й буде складатися його індивідуальний виконавський стиль або почерк.

На наш погляд, виконавська інтерпретація є важливим умінням для майбутніх викладачів вокалу, адже їхня майбутня виконавська й музично-педагогічна діяльність передбачає здатність до власного творчого тлумачення змісту музичних творів. Для здійснення свого інтерпретаційного задуму студент повинен оволодіти такими вміннями: розуміти художньо-змістовну сутність твору, що виконується, уміти обирати доцільні засоби музично-виконавської виразності, відпрацьовувати художньо-технічні засоби для досконалого втілення свого виконавського задуму.

### Список використаних джерел:

1. Андрійчук Н. Педагогічні умови вдосконалення виконавської майстерності майбутнього педагога-музиканта. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8(1). С. 167-172.
2. Москаленко В. Г. Аналіз у ракурсі музикознавчої інтерпретації. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського* : науковий журнал. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського. № 1. 2008. С. 106–111.
3. Росул Т. А. Педагогічна інтерпретація музичного образу в процесі підготовки майбутніх вчителів. *Науковий вісник Ужгородського нац. університету*: Сер. Педагогіка. Соціальна робота. 2009 . № 16-17. С. 165-167.
4. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. Київ. 2002. 270 с.
5. Старовойтова О. Є. Виконавська інтерпретація: навч.–методичний посібник. Луганськ : «Альма матер». 2007. С. 130.
6. Українська музична енциклопедія. Том 3. Київ : ІМФЕ, 2011. 643с.

## НАУКОВІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**Єпіхіна М.А.**

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри дошкільної та початкової освіти

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Старобільськ, Україна

*У тезах визначено суть та основні положення аксіологічного, особистісно зорієнтованого, системного, діяльнісного, суб'єктного, компетентнісного, рефлексивного наукових підходів. Доведено доцільність вибору представлених наукових підходів у контексті дослідження проблеми партнерської взаємодії майбутнього вчителя початкової освіти.*

**Ключові слова:** *рівні методології, науковий підхід, партнерська взаємодія, початкова освіта, освітній процес.*

*The essence and main points of axiological, personality-oriented, system, activity, subject, competence, reflective scientific approaches have been determined in the article. The author has proved the expediency of choice of the presented scientific approaches in the context of studying the problem of partnership interaction of future primary school teacher.*

**Keywords:** *methodology levels, scientific approach, partnership interaction, primary education, educational process.*

Сучасні підходи до початкової освіти, спрямовані на реалізацію стратегічних орієнтирів Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), актуалізують потребу дослідження проблеми активної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу в початковій школі. Позиція рівноправного

дослідженнях вітчизняних і китайських учених

**Сергєєва О. А.**

Розвиток науково-дослідної компоненти в освітньому процесі закладів вищої освіти США 314

**Хоу Ісюань**

Проблеми стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому середовищі України і Китаю 318

**Хуан Тівень**

Особливості організації освітнього процесу студентів-музикантів у закладах вищої освіти в КНР 321

**Чжан Ян**

Вплив національно-культурних традицій на розвиток музичної освіти в КНР (друга половина ХХ ст.) 323

**Щебликіна Т. А., Джоу Юнь**

Історичні передумови розвитку вокально-педагогічної освіти в Китаї 327

**Ян Чженьюй**

Передумови становлення вищої музичної освіти в КНР 330

**Sollied S.**

Experiences from parental guidance in Norwegian shelters 333

**张国民**

未来的编舞者必须在教孩子跳舞之前做好充分的准备。

**Чжан Гомінь**

Підготовка майбутніх хореографів для роботи у дитячих танцювальних колективах КНР 337

## **Секція Х**

**Актуальні питання професійної підготовки фахівця**

**Васильєва О. В., Чень Жуйцзюнь**

Проблема формування вміння виконавської інтерпретації в майбутніх викладачів вокалу 342

**Єпіхіна М. А.**

Наукові підходи у дослідженні партнерської взаємодії майбутнього вчителя початкової освіти 345

**Кабанська О. С., Пліс В. П., Стрельченко Д. В.**

Використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх вчителів-філологів 348

**Кайдалова Л. Г., Фесенко В. Ю., Шварп Н. В.**

Технологія змішаного навчання у підготовці майбутніх фахівців охорони здоров'я 351

**Климентьєва О. С.**

Підготовка майбутніх правоохоронців до розв'язання конфліктів 355

**Корнюш Г. В.**

Медіаграмотність викладача іноземної мови як вимога часу в контексті вирішення завдань іншомовної підготовки студентів закладів вищої освіти 358